

Judikatūras krājums

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (apelāciju palāta) 2012. gada 12. jūlijā

Lieta T-308/10 P

Eiropas Komisija
pret
Fotios Nanopoulos

Apelācija — Civildienests — Ierēdņi — Pienākums sniegt palīdzību — Civildienesta noteikumu 24. pants — Ārpuslīgumiskā atbildība — Civildienesta noteikumu 90. un 91. pants — Saprātīgā termiņā celta prasība par zaudējumu atlīdzību — Atbildes sniegšanai noteiktais termiņš — Disciplinārlietas uzsākšana — Kritērijs, kurā tiek prasīts “pietiekami būtisks pārkāpums” — Personas datu noplūde presē — Pakāpei atbilstošu pienākumu neuzticēšana ierēdnim — Atlīdzības apmērs

Priekšmets Apelācijas sūdzība par Eiropas Savienības Civildienesta tiesas (pirmā palāta) 2010. gada 11. maija spriedumu lietā F-30/08 *Nanopoulos*/Komisija, kurā, pirmkārt, lūgts atcelt šo spriedumu un, otrkārt, ja minētais spriedums nav atceļams, noteikt konkrētu atlīdzības apmēru

Nolēmums Apelācijas sūdzību noraidīt. Eiropas Komisija sedz savus, kā arī atlīdzina *Fotios Nanopoulos* tiesāšanās izdevumus šajā instancē.

Kopsavilkums

1. *Ierēdņi — Pārsūdzība — Prasība par zaudējumu atlīdzību — Neatkarība no prasības atcelt tiesību aktu — Termiņi — Prasība par zaudējumu atlīdzību, kuras mērķis ir apiet prasības atcelt tiesību aktu nepieņemamību*

(Civildienesta noteikumu 90. un 91. pants)

2. *Ierēdņi — Pārsūdzība — Nelabvēlīgs akts — Jēdziens — Novēloti pieņemts lēmums par administrācijas pienākumu sniegt palīdzību — Izslēgšana*

(Civildienesta noteikumu 24., 90. un 91. pants)

3. *Ierēdņi — Administrācijas pienākums sniegt palīdzību — Piemērojamība — Novēloti pieņemts lēmums — Dienesta pārkāpums, kā rezultātā var iestāties administrācijas atbildība*

(Civildienesta noteikumu 24., 90. un 91. pants)

4. *Ierēdņi — Pārsūdzība — Termiņi — Iestādei adresēts lūgums atlīdzināt zaudējumus — Saprātīga termiņa ievērošana — Novērtējuma kritēriji*
(Tiesas statūtu 46. pants; Civildienesta noteikumu 90. panta 1. punkts)
5. *Ierēdņi — Pārsūdzība — Nelabvēlīgs akts — Jēdziens — Sagatavojošs tiesību akts — Disciplinārlietas uzsākšana — Nepieņemamība*
(Civildienesta noteikumu 91. pants)
6. *Ierēdņi — Pārsūdzība — Prasība par zaudējumu atlīdzību — Prasība atlīdzināt zaudējumus, kas radušies lēmuma uzsākt disciplinārlietu rezultātā — Pieņemamība, kas ir atkarīga no pirmstiesas procedūras ievērošanas*
(Civildienesta noteikumu 90. un 91. pants)
7. *Eiropas Savienības tiesības — Principi — Pamattiesības — Nevainīguma prezumpcija un tiesības uz aizstāvību — Piemērojamība*
(LES 6. panta 2. punkts; Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 48. panta 1. punkts)
8. *Ierēdņi — Disciplinārie pasākumi — Disciplinārlieta — Disciplinārlietas uzsākšana — Nevainīguma prezumpcijas principa pārkāpums — Neesamība*
(Civildienesta noteikumu 86. panta 2. punkts)
9. *Apelācija — Pamati — Nepietiekams pamatojums — Civildienesta tiesas izmantots netiešs pamatojums — Pieļaujamība — Nosacījumi*
(LESD 256. pants; Tiesas statūtu 36. pants un I pielikuma 7. panta 1. punkts)
10. *Ierēdņi — Iestāžu ārpuslīgumiskā atbildība — Nosacījumi — Ierēdnim vai darbiniekam radītu zaudējumu atlīdzība — Administrācijas pienākums ņemt vērā ierēdņu intereses — Piemērojamība*
(EKL 235., 236. pants un 288. panta otrā daļa; Civildienesta noteikumu 90. un 91. pants)
11. *Ierēdņi — Pienākumu izpilde — Profesionālā reputācija — Smaga apsūdzība — Administrācijas pienākums sniegt palīdzību — Piemērojamība*
(Civildienesta noteikumu 24. un 90. pants)
12. *Ierēdņi — Administrācijas pienākums sniegt palīdzību — Ierēdņa iespēja celt prasību valsts tiesā pret zaudējumu izraisītāju pirms administrācijas atbildes uz lūgumu sniegt palīdzību — Nepieciešamība ierēdnim ar administrāciju noteikt piesardzības pienākuma īstenošanas ietekmi*
(Civildienesta noteikumu 17., 24. un 91. pants)
13. *Ierēdņi — Disciplinārie pasākumi — Disciplinārlietas uzsākšana — Iecelēj institūcijas novērtēšanas brīvība — Pārbaude tiesā — Termiņi*
(Civildienesta noteikumu VI sadaļa)

14. *Ierēdņi — Disciplinārie pasākumi — Pienākums pirms disciplinārlietas uzsākšanas veikt izmeklēšanu — Neesamība*

(Civildienesta noteikumu IX pielikums)

15. *Apelācija — Pamati — Nepietiekams pamatojums — Civildienesta tiesas izvēlētie kritēriji, lai noteiktu atlīdzības apmēru, kas jāpiešķir kā zaudējumu atlīdzība — Pārbaude Vispārējā tiesā*

1. Skat. nolēmuma tekstu.

(skat. 61. un 62. punktu)

Atsauces

Vispārējā tiesa: 1996. gada 28. jūnijs, T-500/93 Y/Tiesa, *Recueil FP*, I-A-335. un II-977. lpp., 64. punkts; 1997. gada 28. maijs, T-59/96 *Burban/Parlaments*, *Recueil FP*, I-A-109. un II-331. lpp., 26. punkts un tajā minētā judikatūra; 2003. gada 17. decembris, T-324/02 *McAuley/Padome*, *Recueil FP*, I-A-337. un II-1657. lpp., 91. punkts.

2. Skat. nolēmuma tekstu.

(skat. 63. punktu)

3. Tieša lēmuma novēlota pieņemšana pati par sevi nenorāda, ka lēmums ir jāatceļ, bet norāda uz administrācijas rīcību, kas atkarībā no katras konkrētās lietas apstākļiem var attiecīgajai personai radīt morālo kaitējumu un izraisīt iestādes atbildības iestāšanos. Lēmuma pieņemšanas datums nekādā ziņā nav papildelements, un ierēdnim, kurš lūdz palīdzību, tam var būt izšķiroša nozīme.

Līdz ar to, pat ja pastāv tiešs lēmums, atbildot uz lūgumu sniegt palīdzību, kas iesniegts saskaņā ar Civildienesta noteikumu 24. pantu, un šis lēmums nav apstrīdēts Civildienesta noteikumu 90. un 91. punktā paredzētajā termiņā, prasību atlielināt zaudējumus var iesniegt, ja neatkarīgi no pieņemtā lēmuma tā ir balstīta uz administrācijas iespējami prettiesisku rīcību, kuru veido minētā lēmuma novēlotā pieņemšana.

(skat. 67. un 68. punktu)

4. Skat. nolēmuma tekstu.

(skat. 75.–77. punktu)

Atsauces

Vispārējā tiesa: 2004. gada 5. oktobris, T-144/02 *Eagle u.c./Komisija*, Krājums, II-3381. lpp., 65. un 66. punkts; 2004. gada 5. oktobris, T-45/01 *Sanders u.c./Komisija*, Krājums, II-3315. lpp., 59. punkts; 2011. gada 14. decembris, T-433/10 P *Allen u.c./Komisija*, 26. punkts.

5. Iecelējinstiūcijas lēmums uzsākt disciplinārlietu ir tikai procesuāli sagatavojošs posms. Tas iepriekš nenosaka administrācijas galīgo nostāju un līdz ar to nebūtu jāuzskata par nelabvēlīgu aktu Civildienesta noteikumu 91. panta izpratnē. To var līdz ar to pārsūdzēt tikai ar blakus prasību, iesniedzot prasību par ierēdnim nelabvēlīgu galīgo disciplinārlēmumu.

(skat. 85. punktu)

Atsauce

Vispārējā tiesa: 2008. gada 8. jūlijs, T-48/05 *Franchet un Byk/Komisija*, Krājums, II-1585. lpp., 340. punkts.

6. Lai gan par pašu lēmumu uzsākt disciplinārlietu nevar celt prasību to atcelt, tomēr tas var pamatot iestādes ārpuslīgumisko atbildību, ja tiek pieņemts lēmums disciplinārlietu izbeigt.

Tātad, ja disciplinārlieta ir uzsākta nelikumīgi, no tā ar šo lietu skartajam ierēdnim var izrietēt kaitējums tādējādi, ka gadījumā, ja lieta tiek izbeigta, neveicot nekādus tālākus pasākumus, viņam prasības par zaudējumu atlīdzību ietvaros var būt interese atsaukties uz iespējamo lēmuma uzsākt disciplinārlietu prettiesiskumu.

Tomēr attiecīgajam ierēdnim, lai saņemtu tādu zaudējumu atlīdzināšanu, ko radījis lēmums uzsākt disciplinārlietu, vispirms jāievēro Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantā paredzētā divpakāpju pirmstiesas procedūra.

(skat. 86. un 96. punktu)

7. Nevainīguma prezumpcijas princips, kas pieder pie pamattiesībām, kuras noteiktas Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 6. panta 2. punktā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 48. panta 1. punktā, privātpersonām piešķir tiesības, kuru ievērošana ir jānodrošina Savienības tiesai.

Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru minētais 6. panta 2. punkts regulē visu kriminālprocesu neatkarīgi no kriminālvajāšanas iznākuma un ne tikai apsūdzību pamatotības pārbaudi. Šis noteikums nodrošina visām personām, ka tās netiks ne sauktas par vainīgām, ne pret tām izturēsies kā pret vainīgām noziegumā – pirms to vainu nepierādīs tiesa. Tādējādi tas tostarp prasa, ka, pildot savus pienākumus, tiesas locekļi nepiekrīt aizspriedumainām iedomām, ka apsūdzētais ir veicis inkriminēto darbību. Nevainīguma prezumpciju apdraud paziņojumi un lēmumi, kas atspoguļo uzskatu, ka persona ir vainīga, kas rosina sabiedrību domāt par tā vainu un kas iepriekš nosaka kompetentā tiesneša vērtējumu par faktiem.

Tādējādi, lai gan nevainīguma prezumpcijas princips, kas noteikts Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 6. panta 2. punktā, ir to taisnīga kriminālprocesa elementu starpā, ko prasa minētās konvencijas 6. panta 1. punkts, tas nav tikai procesuāla garantija krimināllietā: tā piemērojamība ir plašāka un tas prasa, ka neviens valsts pārstāvis nepaziņo par personas vainu pārkāpumā, pirms viņas vainu nav noteikusi tiesa. Nevainīguma prezumpciju var apdraudēt ne tikai tiesnesis un tiesa, bet arī citas valsts iestādes.

(skat. 90.–92. punktu)

Atsauces

Vispārējā tiesa: 2006. gada 4. oktobris, T-193/04 Tillack/Komisija, Krājums, II-3995. lpp., 121. punkts; *Franchet un Byk*/Komisija, minēts iepriekš, 209.–211. punkts.

8. Disciplinārlietas uzsākšana vēl nepārkāpj nevainīguma prezumpciju. Lēmumam uzsākt disciplinārlietu faktiski ir jābūt konfidencialam, un tas nav jāpublisko. Tādējādi lēmums uzsākt [disciplinār]lietu, kas galu galā izbeigta, neveicot tālākus pasākumus, nedod pamatu ierēdnim, uz kuru attiecas [disciplinār]lieta, atsaukties uz minēto lēmumu prasības par atlīdzināt zaudējumus ietvaros.

(skat. 93. un 94. punktu)

Atsauces

Vispārējā tiesa: 1997. gada 18. decembris, T-12/94 Daffix/Komisija, Recueil FP, I-A-453. un II-1197. lpp., 76. punkts; 2002. gada 9. jūlijs, T-21/01 Zavvos/Komisija, Recueil FP, I-A-101. un II-483. lpp., 341. punkts; 2003. gada 13. marts, T-166/02 Pessoa e Costa/Komisija, Recueil FP, I-A-89. un II-471. lpp., 35. un 56. punkts.

9. Skat. nolēmuma tekstu.

(skat. 97. punktu)

Atsauce

Tiesa: 2010. gada 20. maijs, C-583/08 P Gogos/Komisija, Krājums, I-4469. lpp., 30. punkts.

10. Strīdu civildienesta jomā atbilstoši EKL 236. pantam un Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantam, tostarp tāds, kas attiecas uz ierēdnim vai darbiniekam radītu zaudējumu atlīdzību, regulē īpaši noteikumi salīdzinājumā ar noteikumiem, kas izriet no vispārējiem principiem, kuri regulē Savienības ārpuslīgumisko atbildību saistībā ar EKL 235. pantu un 288. panta otro daļu. No Civildienesta noteikumiem citstarp izriet, ka atšķirībā no jebkādas citas privātpersonas Savienības ierēdni vai [citu] darbinieku ar iestādi, pie kuras viņš pieder, saista juridiskas darba attiecības, kurām ir raksturīgs konkrēto savstarpējo tiesību un pienākumu līdzsvars, kas ir atspoguļots iestādes pienākumā ņemt vērā attiecīgās personas intereses. Šis līdzsvars galvenokārt ir paredzēts, lai aizsargātu uzticības attiecības, kurām ir jāpastāv starp iestādēm un to ierēdņiem, lai pilsoņiem garantētu labu iestādēm uzticēto vispārējo interešu uzdevumu izpildi. No tā izriet, ka tad, ja Savienība rīkojas kā darba devējs, tai ir lielāka atbildība, kas izpaužas kā pienākums atlīdzināt zaudējumus, kuri tās darbiniekiem radīti jebkāda prettiesiskuma dēļ, ko tā pieļāvusi kā darba devējs.

(skat. 103. punktu)

Atsauce

Vispārējā tiesa: 2010. gada 16. decembris, T-143/09 P Komisija/*Petrilli*, 46. punkts un tajā minētā judikatūra.

11. Kad administrācija saņem lūgumu sniegt palīdzības, tai ir plaša novērtējuma brīvība, izvēloties pasākumus un līdzekļus Civildienesta noteikumu 24. panta īstenošanai. Tomēr, ja pastāv nopietnas un nepamatotas apsūdzības attiecībā uz ierēdņa profesionālo godu un cieņu saistībā ar viņa pienākumu izpildi, tai ir jānoraida šīs apsūdzības un jāveic pasākumi, lai atjaunotu attiecīgās personas aizskarto reputāciju. It īpaši administrācijai ir jāiesaistās tik enerģiski, ātri un rūpīgi, kā prasa lietas apstākļi.

Šajā ziņā, tā kā atbildes sniegšanai Civildienesta noteikumu 90. pantā noteiktā termiņa mērķis ir tikai izvairīties no tā, lai administrācijas nereaģēšana neradītu šķēršļus tiesību aizsardzības līdzekļiem, taču to nevar uzskatīt par termiņu atbildes sniegšanai, kurš lūguma sniegt palīdzību ietvaros saskaņā ar Civildienesta noteikumu 24. pantu būtu jāsauc par saprātīgu termiņu, administrācijas rūpība un ātrums ir jānovērtē katrā atsevišķā gadījumā, ņemot vērā lietas apstākļus.

Tomēr gadījumā, kad ierēdņa lūgums sniegt palīdzību ir iesniegts pēc tam, kad par viņu ir publicēti raksti presē, noilguma iestāšanās risks saistībā ar īsajiem termiņiem prasību celšanai par tiesību aktu par presi pārkāpumiem noteiktās valstu tiesās nav uzskatāms par kritēriju, kas ļautu novērtēt, vai administrācija ir atbildējusi uz šo lūgumu, ievērojot nepieciešamo ātrumu un rūpību. Taču, tā kā administrācijai ir plaša novērtējuma brīvība, izvēloties pasākumus, kas jāveic, atbildot uz lūgumu

saskaņā ar Civildienesta 24. pantu, palīdzība var būt pietiekama, piemēram, publicējot paziņojumu preseī vai piešķirot administrācijai, kura nodarbina publicētajā rakstā tieši minēto ierēdni, tiesības atbildēt.

(skat. 111., 117., 120. un 121. punktu)

Atsauces

Vispārējā tiesa: 1998. gada 17. marts, T-183/95 Carraro/Komisija, Recueil FP, I-A-123. un II-329. lpp., 31. un 33. punkts; 2005. gada 4. maijs, T-144/03 Schmit/Komisija, Krājums-CDL, I-A-101. un II-465. lpp., 97. un 98. punkts.

12. Gaidot administrācijas atbildi uz lūgumu sniegt palīdzību, kas iesniegts saskaņā ar Civildienesta noteikumu 24. pantu, ierēdnim, ja viņš vēlas, nav liegts valsts tiesā iesniegt prasību par tiesību aktu par presi pārkāpumiem. Faktiski ierēdnim saskaņā ar Civildienesta noteikumu 24. panta otro daļu *in fine* pašam pēc savas iniciatīvas ir jāceļ prasība pret personu, kura viņa ieskatā ir nodarījusi zaudējumus, un, lai sagatavotu šo prasību, ar administrāciju jāvienojas, ko nozīmē Civildienesta noteikumu 17. pantā noteiktais piesardzības pienākums.

(skat. 122. punktu)

Atsauces

Vispārējā tiesa: 1993. gada 26. oktobris, T-59/92 Caronna/Komisija, Recueil, II-1129. lpp., 37. punkts; 1997. gada 6. novembris, T-223/95 Ronchi/Komisija, Recueil FP, I-A-321. un II-879. lpp., 60. punkts.

13. Lēmuma, ar kuru pret ierēdni tiek uzsākta disciplinārlieta, mērķis ir ļaut iecelējinstīcijai pārbaudīt attiecīgajam ierēdnim pārmesto faktu patiesumu un nopietnību un to uzklaut šajā jautājumā atbilstoši Civildienesta noteikumu 87. pantam, lai, pirmkārt, nonāktu pie viedokļa par iespēju disciplinārlietu izbeigt, neveicot nekādus tālākus pasākumus, vai iespēju ierēdnim noteikt disciplinārsodu un, otrkārt, vajadzības gadījumā lemtu par nepieciešamību pirms šī soda uzlikšanas lietu nosūtīt Disciplinārlietu kolēģijai atbilstoši Civildienesta noteikumu IX pielikumā paredzētajai procedūrai.

Ir tiesa, ka šāds lēmums neizbēgami ietver sensitīvus apsvērumus no iestādes puses, ņemot vērā nopietnās un neatgriezeniskās sekas, ko tas var radīt. Iestādei šajā ziņā ir plaša novērtējuma brīvība, un tiesas pārbaude attiecas vienīgi uz faktu, kurus administrācija ņemusi vērā, uzsākot disciplinārlietu, materiālās atbilstības pārbaudi un pārbaudi, vai nepastāv acīmredzama kļūda pārmesto faktu vērtējumā un vai nav notikusi pilnvaru nepareiza izmantošana.

Tomēr, lai aizsargātu attiecīgā ierēdņa tiesības, iecelējinstīcijai pirms disciplinārlietas uzsākšanas ir jābūt pietiekami precīzai un atbilstoši informācijai.

(skat. 149., 150. un 152. punktu)

Atsauces

Vispārējā tiesa: 1997. gada 15. maijs, T-273/94 N/Komisija, Recueil FP, I-A-97. un II-289. lpp., 125. punkts; 2000. gada 17. maijs, T-203/98 Tzikis/Komisija, Recueil FP, I-A-91. un II-393. lpp., 50. punkts; *Pessoa e Costa* /Komisija, minēts iepriekš, 36. punkts; 2005. gada 5. oktobris, T-203/03 Rasmussen/Komisija, Krājums-CDL, I-A-279. un II-1287. lpp., 41. punkts, *Franchet* un *Byk*/Komisija, minēts iepriekš, 352. punkts.

14. Neviena Civildienesta noteikumu norma, ne arī lēmums, ar kuru izveidots Komisijas Izmeklēšanas un disciplīnas birojs (*IDOC*), tiešā veidā neparedz administrācijai pienākumu pirms disciplinārlietas uzsākšanas veikt administratīvo izmeklēšanu.

(skat. 151. punktu)

15. Ja Civildienesta tiesa ir konstatējusi, ka pastāv zaudējumi, tikai tās kompetencē ir prasības robežās noteikt šo zaudējumu atlīdzības veidu un apmēru, tomēr ar atrunu, ka, lai Vispārējā tiesa varētu īstenot tiesas kontroli pār Civildienesta tiesas spriedumiem, tiem jābūt pietiekami pamatotiem un, attiecībā uz zaudējumu novērtēšanu, tajos jānorāda kritēriji, kas ņemti vērā, lai noteiktu piespriesto summu.

(skat. 165. punktu)

Atsauces

Tiesa: 2008. gada 21. februāris, C-348/06 P Komisija/*Girardot*, Krājums, I-833. lpp., 45. punkts un tajā minētā judikatūra.

Vispārējā tiesa: 2009. gada 8. septembris, T-404/06 P ETF/*Landgren*, Krājums, II-2841. lpp., 241. punkts.